

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Foia apare în fie-care Sâmbătă.

Unirea

Foia bisericească-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fie-care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește foia se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blași.

Anul I.

Blași 17 Octobrie 1891.

Numerul 42.

Aplicarea legii despre asilele de copii.

I.

(+) Dacă urmărim căile, pre cari umblă politica guvernului nostru în afacerile instrucțiunii publice, vedem, că toate sunt așa întocmite, ca în această țară numai un singur popor să crească și să se întărească, adică poporul magiar, ér celealalte popore să fie impede-cate și opăcite în desvoltarea loră culturală și națională; ceea ce și pentru biserica noastră este un rău foarte mare, precum de repețite ori am accentuat și dovedit în colonele acestei foi.

În totă țera, afară de institutele teologice, nu se află nici o școlă superiără, în care limba de propunere să fie alta, afară de cea magiară. Chiar și în unele institute teologice românesce s'au făcut încercări zădarnice de a se introduce limba magiară, deși tinerii, cari se primesc astăzi la cursurile teologice, cunosc de ajuns această limbă chiar și în casul, când dinși ar' fi trecut numai prin școle românesce, căci limba aceea li-s'a propus în toate clasele elementare și gimnasiale, ér la esamenul de maturitate candidații de preoți numai în limba magiară au răspuns din istoria limbei și literaturii magiare, precum prescrie articolul de lege XXX. din 1883.

În Ungaria și Transilvania, afară de gimnasiul de stat din Fiume, nu se află nici o școlă secundară (medie) întreținută de stat, în care să se pro-

pună în altă limbă afară de cea magiară, deși articolul de lege XLIV din 1868 în paragraful 17 impune statului obligămintul strict de a se îngriji, ca și în institutele statului să se propună în limba uneia sau alteia dintre naționalitățile patriei.

Chiar și în gimnasiile românesce limba magiară se propune deja în 27 ore pre săptămână, pre când limba română numai în 20 ore, și ce este mai mult, limba noastră a început a se scote chiar și din dreptul ei de a fi limbă de propunere în gimnasiile noastre românesce, cum s'a întâmplat cu gimnasiul din Beiuș, care va rămâne pururea o dovadă de intoleranță față de tot ce e românesc pre pământul acestei patrii comune.

În institutele preparandiale am ajuns până acolo, că limba română se propune numai în 7 ore, precând cea magiară în 11 ore pre săptămână. Causa, pentru care au trebuit să se imputineze orele limbei noastre și să se înmulțescă orele limbei și literaturii magiare, o aflăm în articolul de lege XVIII din 1879, care pretinde, ca limba magiară să se propună în măsură așa de mare, câtă fiecare elev preparandial, când absolvă cursul, să scie perfect să vorbească și scrie unguresce. Pre basa articolului de lege acum citat limba magiară s'a introdus și în școlele elementare nemagiare ca studiu obligat, propunându-se în școlă poporală cu un singur învățator în 17 ore, ér în cea cu doi în-

vătători în 28 ore pre săptămână, așa câtă putem dice, că jumătate din orele prescrie pentru școlă poporală trebuie să se consacre limbei magiare și numai cealaltă jumătate rămâne pentru limba română și alte numeroase obiecte de învățămint, cari sunt neapărat de lipsă pentru fiecare cetățen.

La toate acestea s'a adaus în timpul din urmă și articolul de lege XV din 1891 despre asilele de copii, de care mulți, voind să se arete mari patrioți, voru abusa cu scopul, ca să facă pre toate generațiunile viitoare nemagiare, să-și uite încă din fașie limba loră maternă.

Să nu ne amăgim credend, că politica guvernului nostru pre terenul instrucțiunii publice se va opri aci. Măne poimăne voru prescrie pôte, ca în toate preparandiile nemagiare să se propună toate obiectele de învățămint numai unguresce, și acesta se va face sub pretext, că numai așa se pôte ajunge scopul legii din 1879, ca adică fiecare elev preparandial, când absolvă cursul, să scie perfect să vorbească și scrie unguresce. De altă parte sub un pretext sau altul și mai virtos sub pretextul indigitat în numărul precedent al „Unirii“ voru lua cele mai multe școle românesce de sub conducerea auctorităților noastre bisericesce, sau pôte voru aduce o lege nouă, ca în toate școlele elementare să se propună numai unguresce, și acesta sub pretext, că după-ce pruncii deja în etatea de

Feuilleton.

Amintiri de călătorie.

Constantinopol, 4 August 1890.

Frate Isidore!

Precum ți-am scris în epistola istorică despre caféua turcescă, noi, adică eu și fratele Vasiliu cu nēmțul nostru din Silesia, după ce ne-am sorbit caféua, și după ce pretinul nostru s'a săturat și de nargile, am plătit consumul nostru și ne-am luat cătră puntea cea mare. Acolo ne-am imbarcat pre un vaporășu local, carele umblă prin Bosfor.

Romae romano vivito more. Îți aduci aminte, cât de pustie ér Viena primăvara și vara în zilele de Duminecă și de sêrbătoare. Numai ici colé întiniaz câte un polițist, carele își blăstema viața, pentru că el trebuia să păzescă casele altora și nu putea să ese și el afară în die Sommerfrische. Constantinopol Constantino politano vivito more. Muhamet a dispus, ca credincioșii lui să anticipe Dumineca cu două zile. Veți fi deci așa de bună, de te veți uita printre degete vedend, că noi nu ne-am dat nici un pic de silință

de a combate ispita, carea ne momia, să comunicăm cu Turcii în cele ale sêrbătorii lor săptămânale și să eșim și noi într'una din Sommerfrische Constantinopolului. Te vei uita, dicu, printre degete, mai ales dacă vei avé în vedere împrejurarea, că momela a fost așa de puternică, de nici chiar tu în locul nostru nu ai fi disus ispitei: Apage satanas! Nici măcar atâta nu ai fi disus, că: Curiositas est feminini generis.

Destul că ne-am imbarcat pre vaporășul acela și ne-am alesu pre coperișul lui un loc, care ne oferă puțința de a nu perde nimica din priveliștea desfătăciôsă a Bosforului. Mult nu am avut să așteptăm pornirea vaporășului, căci n'au trecut două minute, și vaporășul și-a încărcat în spinare, câtă bați în palmi, deja un balast de vre-o două sute de persoane și mai bine, și atâta îi ér de ajuns, ca să pornescă și să facă loc lângă podul altui sēmên de a-lu său. Dimpună cu noi afară de o mulțime mare de bărbați îmbrăcați care de care mai pestriți s'a imbarcat și un număr considerabil de dame turcesce. Ele firesce că își au pre podul vaporășului locul său separat, învăluit din toate părțile cu perdele.

Și așa am pornit. Ce să-ți scriu despre Bosfor? Puté-ți-lăși descrie cel puțin așa, câtă descrierea să semene măcar pre departe cu realitatea? El é este o înșirare de privilegiți care de care mai variate, în car natura și arta, marea și uscatul, albéta caselor și verdéta vegetățiunii, apa și ceriul își dau pre întrecute silința de a aréta, cât de frumosă a făcut Dumneđu locășul ômenilor.

De-a drépta aveam Asia. Turnul lui Leandru ni-se părea, că se légănă pre valurile mării. Apoi vedem marea cetate Scutari, de-asupra căreia se estinde cetatea cea mare a morților, cemetarul cel mare al Turcilor. Apoi se înșiră un lanț neîntrerupt de sătuțe, în car printre arbori și grădini lucește albéta caselor singuraticice și a grupurilor de case. Malul întreg ți-se pare, că e un covor verde frumos, în care-să cusute floricele albe drăgălașe. După ce ne-am apropiat de malul Asiei, el adevărat că a perdut aspectul acesta, dară pentru aceea totuși n'a perdut nimica din farmecul său, ci pare că te invită dicend: Vino, de te aședă într'un colț al meu și-ți petrece aci zilele, că étă cât de frumos n'a făcut Dumneđu pre sēma ta. Și acum vedem din departe celalalt mal de dincolo din Europa. Vedem

3—6 ani și-au însușit limba magiară, nu mai este nici o dificultate, ca toate obiectele să li-se propună în acea limbă, de care și altcum au lipsă (?) în viață.

Dacă odată în locul principiului corect, că funcționarii statului sunt detori să cunoască limba cetățenilor, se admite și enunță principiul fals, că fiecare cetățenul este detor să scie limba statului, atunci putem fi pregătiți la cele mai drastice măsuri, cari chiar și cu violarea dreptului natural vor duce la scopul suprem, ce-l urmărește politica guvernului nostru, de a-i face pre toți cetățenii nemagiari, să-și pierdă limba proprie și să-și însușescă limba magiară, și ast-fel să se pregătescă calea la contopirea tuturor naționalităților în unu singur element etnic, adică în cel magiar, ca și când numai acesta ar fi îndreptățit a a exista pre teritoriul Ungariei susținut cu sângele și averea tuturor poporilor din patrie.

Politica acesta nefirească, care nu stă în armonie cu raporturile etnice ale patriei, nici cu trecutul ei istoric, ne umple de îngrijiri pentru viitorul națiunii noastre și mai virtos alu bisericii noastre, a cărei sorțe este strinsu legată de conservarea individualității noastre naționale. Dar îngrijirile acestea nu trebuie să ne facă să desperăm, căci în lumea acesta totu ce este nefirescu și silitu, nu are trănicie, și dacă nu pre altă cale legală, cel puțin prin o reacțiune inofensivă pre toate terenele vieții sociale se voru pute și Românii scuti de efectele dezastrușe ale politicii de rasă de astăzi.

Sunt mulți Românii, și toți sunt mândri, că-su Români. De aceea nu va trebui să se mire nimeni, dacă mai curându ori mai târziu voru veni la idea, să pornescă o reacțiune pacinică, dar puternică pre terenul vieții sociale, care să producă unu efect cu totul contrar la acela, ce-lu așteptă guvernul dela politica sa de rasă. Românii adică n'au decât să elimineze din casele lor

ori ce conversațiune străină, și să nu-și țină de fală, că potu vorbi și în alte limbi; să cumpere și să vîndă numai românesce; în convenirile lor sociale să converseze numai românesce; în hoteluri să cêră pre banii lor toate cele de lipsă numai românesce; în societăți, unde sunt străini, să nu se geneze a vorbi românesce și să nu fie prea complexanți față cu cei de altă limbă, cari ne desprețesc limba noastră frumoasă; în mijlocul poporului să răspândescă cu totă puterea produsele literaturii românesce; în biserică să nu sufere nici o altă limbă afară de limba liturgică românescă, care pentru provincia noastră bisericescă este singură recunoscută de auctoritatea supremă; cu unu cuvintu limba noastră să o valideze în toate raporturile vieții private, religioase și sociale, de unde legea nu o pôte scote, imitându și în acesta pre confrății nostri magiari; și atunci limba românescă va fi singura limbă predominantă pre totu teritoriul locuit de Români, ér limba, care ni-s'ar impune prin legi, se va reduce la rolul, ce l'a avut odinioară limba latină, adică la unu rol fără de influință asupra individualității naționale a diferitelor popore din patrie.

Dar acesta este o cestiune, care nu intenționăm să o ventilăm aci, cu atât mai virtos, că se va impune ea de sine la timpul se. De o cam dată insistăm asupra acelu principi, că este detorința noastră de cetățeni leali, să îngrijim, ca la aplicarea legilor sancționate și mai virtos la aplicarea articolului de lege XV despre asilele de copii să nu se întimple abuzuri din partea auctorităților politice, și să ne organizăm ast-fel în cadrul legii, încâtu instituțiunea asilelor de copii să fie pentru noi câtu se pôte mai puțin periculoasă atât din punctu de vedere bisericescu, câtu și din punctu de vedere naționalu.

Din partea Ministrului de culte și instrucțiunea publică se facu deja pregătirile pentru aplicarea legii despre

asilele de copii. A datu adică ordinu, ca toate antistiile comunale umblându din casă în casă să conscrie pre toți pruncii obligați a cercetă grădinele și asilele de copii, adică pre toți pruncii, cari până în 1 Sept. a. c. au implinitu anul alu 3-lea, 4-lea și 5-lea de viață, informându-se deapropo despre fiecare pruncu, că ore este îngrijit și supraveghiat în modu stabilu și cum se cuvine acasă, ori airea, de-orece pruncii, cari se bucură de această îngrijire și supraveghiere, în sensul legii nu sunt detori a umbla în asilele de copii.

Ori cine pôte pricepe, că noi ar trebui să ne folosim de această dispusețiune a legii în favorul nostru, și anume preoții, învățătorii și mireni mai inteligenți din comunele locuite de Români ar trebui să lumineze pre părinți asupra acelei dispusețiuni a legii, pentru ca părinții cu ocaziunea conscrierii din cestiune să scie dovedi și insistă înaintea antistiei comunale, că pruncii lor sunt în modu stabilu și cum se cuvine îngrijit în casa lor părintescă prin mama lor sau prin altă personă din familie.

Noi nici de cum nu ne putem închipi, ca legea, — dacă nu o spune acesta espresu, — să fie așa de nemilosă, că — dacă inșiși părinții ar decheră, că se voru îngrijii de pruncii lor și-i voru supraveghia în continuu acasă, — totu să se mai pretindă, ca acei prunci nevinovați să fie smulși din brațele mamelor lor, fraților și surorilor lor și încredințați grigi maștere a unor străine. De altă parte credem, că deși cu ceva sacrificiu, mamele române toate ar pôte lua asupra lor acestu obligamintu naturalu de îngrijire continuă și supraveghiere neadormită asupra pruncilor lor proprii, așa câtu nici sub unu pretextu să nu se pôte dice, că pruncii lor nu s'ar împărtași de supraveghierea prescriasă de lege.

Pre calea acesta în cele mai multe comune românesce nu s'ar ivi lipsa de

căsarnele cele mari din Topane, apoi feericul palatu împărătescu de marmoră din Dolma-Bagece, care pare că se scaldă în azurul celu liniștitu alu mării. De-asupra lui se întind pre delu la delu grădinile Sultanului cu verdeța lor cea închisă. Apoi îți trecu ochii preste vilegiaturile de cele mai desfătătoare, precum este Ortachioi, lângă care lucesce de pre o înălțime a malului „chiosculu stelei“, apoi parculu sêlbaticu din Flamur, unde-i plăcea lui Abdul Aziz, să se mai odihnescă de grigile, ce i-le făceau planurile reformătoare și incurcăturile politice. Apoi colo zărescu ochii palatul celu galbenu, făimosu prin aventurile surorii lui Mahmud II. Mai la delu veți Bebec-ul, unde sultanul Selim I filosofă în singurătate asupra gloriei sale și a deciloru de mi de capete omenesci, cari la mandatul lui cădeau, precum cadu merele cöpte. Apoi urmază ruina castelului Rumili-Hissar. Îndată după aceea desfătătorul satu Balta-Liman, unde s'au fostu învoitu Rusia și Turcia în anul 1849, ca amândouă să ocupe dimpreună principatele române. Apoi se desfătează ochii nostri în privirea înălțimilor dela Stenia celor învescute cu păduri frumoșe, și îndată ni-se opresce privirea în unghiulețulu acela, în care Argonauții s'au fostu ascunsu înaintea furiei rășboinice a Berbicilor. Și așa mai departe.

Nu mai să nu-ți închipesci cumva, că

toate simurile acestea cu satele, vilele și palaturile lor frumoșe, cu pădurile lor de ciparoși și de tei și cu grădinele lor de mimose s'ar înșiră într'unu lanțu de chipuri bizare așa, câtu ochiul te să cuprindă cu o singură privire într'egă panorama Bosforului. Așa ceva ar și fi prea multu pentru ochi omenesci, și într'egă sceneria s'ar preface într'unu chipu neguros, în care nu ai pôte să te desfătezi.

Audiamu spunându-se, că numai dintr'unu singur loc și anume de pre înălțimea asiēnă a muntelui Djalidja din partea răsăritenă a cetății Scutari ai pôte cuprinde cu o singură privire Bosforul într'eg. Dar elu privitu de acolo perde forțe multu din aspectul se celu plinu de farmec. Privindu-lu de acolo îți lipsesc detaierea și nuanțarea cea fină dintre înălțimii și văi, bizazaria aceea a aspectului, carea îi place ochiului, și chiar și dacă nu s'ar petrece aspectul în negură, totuși ai vede numai o fașe de apă, ce se întinde între două maluri seunde, și în câteva momente te-ai fi săturat de priveliștea acesta.

Dară călătoriind așa, precum am călătorit noi de-a lungul Bosforului pre nae, am trecut dela surprindere la surprindere.

Lucrul celu mai curiosu e adica acela, că stându pre podul năi și se pare, că înaintea ta se împreună cele două malurile, și

privirea-ți înzădaru cêrcă să afle, pre unde va să ese vapoșul. Și se pare totu-deauna, că plutesci în mijlocul unu lacu împrejurat din toate părțile de o cunună verde preserată cu floricele albe. Și cându te aștepti mai puțin, naea face o cărnitură mică în jurul unu unghiulețu alu uscatului, și ecă și se deschide o scenărie nouă. Este unu altu lacu cu alte deluri, alte palaturi, alte sătuțe și grădini și păduri în juru-i. Și era nu veți, pre unde veți eși din lacul acesta. Și erăși face vapoșul o cărnitură mică, și ai ajunsu într'altu locu totu așa de frumosu, dară cu altă scenărie în juru-i, ca privirea-ți să trecă dela surprindere la surprindere și totuși să nu se mai obosescă. Și așa înaintez, și și se pare, că privesci nefcetat într'unu caleidoscopu, și nu te mai obosesci.

Îți colu se opresce vaporul, și multime se pogoră și se suie, și așa trecem mai departe din desfătare în desfătare, până ce ajungem și noi pre urmă la locul, unde voiam să debarcăm. Noi am fostu pornitu adică, să cercetăm așa numitele *ape dulci ale Asiei*. Ajungându lângă Anatoli-Hissar am debarcatu, că să închiriam unu caicu, care să ne ducă pre riu la delu până acolo, unde se adună lumea turcescă pentru a-și petrece.

Victor.

a se înființă asilele provădute de lege, și prin această s'ar încunjură și cheltuețele cele mari, ce sunt împreunate cu asilele de copii, cari se voru ridica numai în comunele, unde se află un număr de prunci neîngrigiți și nesupraveghiați în continuu și cum se cuvine în casa lor părintească.

† **Parnell.** — În 6 a l. c. a repausat în Brighthon fostul conducător al partidului național irlandez, Parnell. O rătăcire neglijată și degenerată în aprindere de plămâni a pus capetă acestei vieți agitate. Parnell a fost de statură înaltă și uscată. Morburile multe l'au slăbit și prevestia o morțe timpurie, era agitațiunile omului acestuia au accelerat catastrofa.

Înainte de acesta cu un an morțe acestui bărbat, a cărui activitate publică va forma pururea o epocă însemnată în istoria națiunii și a țării lui, ar fi fost un eveniment de o importanță necalculabilă. Și astăzi morțe acestui om e un eveniment mare, dară consecințele acestei morți nu au nici pre departe însemnătatea aceea, carea ar fi avut-o înainte de acesta cu un an. Parnell a ocupat în țera sa, ma putem dice în Anglia întrăgă, o poziție parlamentară, la care asemenea n'a mai ocupat după O'Connell, liberatorul Irlandei, nici un alt irlandez. Această poziție nu s'ar fi putut caracteriza mai nimerit, decât prin epitetul, ce i-l'au dat lui Parnell amicii și inimicii: „Rege necoronat al Irlandei.“ Și intru adevăr să fi fost Parnell chiar rege al Irlandei, nu ar fi putut să exerciteze o influență mai nețermurită și mai decisivă asupra poporului irlandez, decât așa ca simplu deputat. Nu mai mică a fost influența lui Parnell și în parlamentul englez. În fruntea celor aproape 80 de deputați irlandezi, cari erau aleși pe numele și la porunca lui, a început luptă în contra guvernelor engleze și a condus această luptă pentru liberarea nămului său cu o constanță și cu o tenacitate, care nu prea are sēmēn în istoria parlamentelor, și prin această luptă a oprit mecanismul întreg al parlamentarismului englez ast-fel, cât însuși Gladstone, care mai înainte ca ministru era unul dintre cei mai aprigi contrari ai nănuștelor de independență ale Irlandezilor, a trebuit să declare, că în calea tuturor reformelor salutare se află cestiunea irlandeză, și că nici o cestiune de interes public nu se pōte rezolvă, până când nu se voru îndestul aspirațiunile Irlandezilor. Această declarațiune a cauzat căderea lui Gladstone dela guvern, dară acestu sprigin al lui Gladstone și alu partidei liberale a format totu-odată și cel mai minunat triumf al politiceii lui Parnell.

Dela acestu moment datăză triumfurile lui Parnell. Poporul irlandez îl adoră ca pe unu semidieu; ori unde se presentă, onoruri regesci i-se făcea; caii dela trăsura dînsului se desprindeau, omeni de frunte își ținea de glorie a-i putē trage trăsura; unu fondu imasantu s'a pus la dispoziția dînsului pentru continuarea luptei politice: cu unu cuvintu Parnell era la culmea gloriei și a puterii.

Și când nu se cugetă nimeni la așa ceva, o întorsătură repede a sortii l'a trântit pre Parnell din înălțimea gloriei la pământ. Și ce a fost cauza? O vină grea morală, comisă de însuși

Parnell, o relațiune secretă cu soția căpitănelui O' Shea. După acestu faptu rușinos, comprobat prin sentință judecătorească, Parnell n'a mai putut rămâne în fruntea unei națiuni catolice. Clerul în frunte cu episcopatul a declarat pre Parnell de nevrednic pentru a mai fi conducătorul politic al Irlandezilor. Parnell însă n'a voit să se retragă, și ast-fel s'a produs în partidul național irlandez scisiunea aceea durerosă, care amenință toate interesele acestui popor bun, nobil și generos, dar asuprit. E aproape imposibil a esplica, cum a putut un om, care în totă viața sa s'a luptat pentru un ideal, să fie atât de orbit de interese personale și egoism, cât să pericliteze opera vieții sale chiar atunci, când aceea a ajuns mai aproape de realizare ca ori și când. Parnell însă a mers și mai departe. El a instrăinat pre Gladstone, apărătorul puternic al causei irlandeze, și totu-odată a început să combată chiar pre partidul acela, a cărui conducător a fost atăta timp. Și așa după ce Parnell a fost deja mortu moralicesce și politicesce, are să se considere de o dispozițiune providențială și morțe lui trupescă.

Într'acestu chip decel Parnell s'a făcutu esemplul trist al unui om, care a făcutu mult bine pentru nămului său și pentru țera sa, dară care în urma unei greșeli mari a făcutu și mult rău.

Între sōrtea poporului irlandez și între sōrtea poporului nostru este multă asemănare. De aceea ne-am aflatu îndemnați a apretia pre scurtu viața acestui mare dar nefericitu bărbat irlandez, ca esemplul dînsului să servescă totu-deauna de o amintire pentru toți bărbații aceia, cari voesc să se avēte la rolul de conducători politici al poporului nostru. Începutul înțelepciunii e frica Domnului, și basa ori cărei activități publice ori private e moralitatea creștină.

Cel ce are urechi de auzit, să audă!

Revistă bisericăscă.

Roma.

Demonstrațiunile făcute în contra peregrinilor continuă a ține în agitațiune spiritele și a formă obiectu de discuțiune în presă. Acum e constatatu, că acel tineru francez nesocotit a scris în cartea cercetărilor de lângă mormintul lui Victoru Emanuelu numai cuvintele aceste: Vive le Pape! Pentru aceste cuvinte, cari nu vatămă nici o lege și cari nu pot fi în sine ofensătoare pentru nimeni, s'a făcutu tămbălăul infernal în capitala creștinismului în contra a totu ce e creștin. Pentru fapta unu *singuratică* au trebuit să suferă toți peregrinii de ori ce naționalitate. Episcopi, prelați, preoți, advocați, deputați și studenți au fost scuipiți, batjocoriți, huiduiți, și mulți chiar bătuți. Guvernul a rămas nepăsător față cu aceste brutalități. Vaticanul însă a fost silit a îndreptă cătră nunți o circulară, în care aduce la cunoștința guvernelor starea, în care a ajuns libertatea Pontificalu supremu, care de aici în colo nu va mai putē primi nici vizitele catolicilor. Este într'adevăr timpul, ca să se cugete seriosu toate guvernele la cestiunea romană, care devine pre și ce merge mai actuală, și să o rosolveze, căci locuirea împreună alor doi suverani nu e cu putință, fără ca să se ivescă în continuu conflicte, cari

amărăscu pre toți catolicii, și cari în același timp sunt și spre ruina morală și materială a Italiei.

Galiția.

Conciliul provincial al Rutenilor greco-catolici a terminat lucrările sale în 9 a l. c. Fōea națională rutēnă „Dillo“ a adus felu de felu de sciri asupra pertractărilor din sinod, cu tōte că adevărata acestor sciri are multă lipsă de confirmare. Într'alte fōea numită dice, că în Conciliu ar fi fostu vorbă și despre introducerea celibatului în clerul rutēn, dară că conciliul ar fi repășit dela propunerile sale în această privință, deōrece prin introducerea celibatului s'ar fi putut periclită chiar cauza unirii între Ruteni. Noi nu voim să primim de adevărate tōte scirile aceste, ci le înregistrăm numai cu rezervă.

Germânia.

Espunerea cămeșei necusute a Mântuitorului nostru s'a terminat în 4 a l. c. la 4 ore d. a. Vasta catedrală din Trier a fostu îndesuită de omeni. Cu această ocaziune episcopul diecesan Mgr. Korum a pronunțat o vorbire, care a stors lacrimi din ochii numeroșilor ascultători, între cari se află și cumnata Majestății Sale, archiducesa Maria Teresia, soția archiducelui Carolu Ludovicu. În vorbirea sa magistrală Mgr. Korum a arătat, câtu de multu contribue peregrinajele la sânta Tunică pentru gloriificarea Fiului lui Dumnezeu, și pentru rușinarea necredincioșilor, cari deja acum sunt o sută de ani credea, că religiunea creștină trage de morțe. Și intru adevăr cu totu dreptul a putut să grăescă într'acestu chip ilustrul episcop. În 3 Octobru au defilat înainte sântulu vesmintu 52,042 persoane, era în 2 Octobru 62,500 persoane. Uneori defilarea peregrinilor ținea până pre la 2 ore după meșul nopții. Cu totu numărul peregrinilor din acestu an se urcă la numărul imasantu de 1,925,130. — Sublimă manifestațiune a credinței creștine catolice!

Revistă politică.

Afaceri interne.

Evenimentul principal al săptămănei trecute este fără îndoelă esposeul financiaru, cu care a însoțit ministrul de finanțe Wekerle budgetul anului viitoru. În butul tuturor predicărilor și prevederilor budgetul se încheie cu unu proficitu de 12,995 fl. E neînsemnată această sumă, dară totuși e de o valoare nespūsă, fiindu-că dovedesce, cumcă economia noastră de stat a ajunsu erăș în ogașe drepte. Cu atătu mai mare valoare are acestu proficitu, cu câtu speșele armatei s'au urcatu, și s'au mai preliminar sume însemnate și pentru ridicarea de salare a funcționarilor de stat. Ministrul a pus totu-odată în vedere și regularea valutei, care de siguru e fōrte urgentă și de dorit.

Pre cându situațiunea financiară se îmbunătășesce, pre atunci situațiunea parlamentară devine din ce în ce mai încurcatu. Opoșițiile își dau tōtă silința,

să răstorne guvernul. Contele Apponyi pare a fi dispus chiar și la formarea unui partid nou, în conțelegere cu Horváth Gyula și Bethlen Gábor, fostul comite suprem al Târnavei mici. Acesta se vede cel puțin din pertractările, ce le-a ținut acești domni în Medisfaléu lângă Oșorhei cu ocaziunea adunării Kultur-egylet-ului. Firesce că acel eventual nou partid va fi îndreptat special în contra Românilor, căci după părerea acelor domni la Români le merge prea bine.

Opoziția începe erăși a se folosi de arma veche, care se vede a fi avut efect de alte ori. Aranjază demonstrații de stradă cu mijlocirea tinerimii universitare. Acum obiectul acestor demonstrații îl formează ordinațiunea ministrului Baross, prin care se oprește vinderea foilor „Magyar Hirnap”, a cărei redactor e Horváth Gyula, prin stațiunile căilor ferate de stat. Viitorul va arăta, ce are să mai urmeze în afacerile noastre interne.

Delegațiunile sunt convocate pe 9 Novembre la Viena. Alegerile pentru delegațiunile s'au efectuat în ședința din 13 a. l. c.

Austria.

În Austria, întocmai ca și în Ungaria evenimentul cel mai însemnat îl formează esposedul ministrului de finanțe. După scirile alarmante din lunile trecute opiniunea publică se aștepta la un buget cu deficit. Acum însă are ea ansă de a se bucura, aflându delă ministrul Steinbach, că preliminarul anulului viitor se încheie cu un plus de aproape 620,000 floreni. E mult timp, de când un asemenea fapt îmbucurător nu s'a mai putut înregistra în monarhia noastră. Și cu atât e mai îmbucurător acest fapt, cu cât spelele militare intru adevăr s'au urcat. Nu e dar îndoișos, că monarhia noastră s'a întărit atât din punct de vedere militar, cât și din punct de vedere economic. Înregistrăm cu plăcere acest fapt, și am dorit, ca să putem înregistra asemenea progrese și pe terenul cultural, economic, industrial și al raporturilor interne.

Anglia.

Situațiunea politică din Anglia se află înaintea unei schimbări esențiale în urma morții neașteptate alor două persoane de mare însemnatate. Parnell, fostul dictator al partidului național irlandez, și ministrul de finanțe Smith, conducătorul conservatorilor, au repausat. Cetitorii noștri știu, că partidul național irlandez s'a fost desbinat în două fracțiuni. Causa a fost condita personală nemorală a lui Parnell. Acum cu mărtașa lui Parnell încetându cauza desbinării, e probabil, că va înceta și desbinarea însăși. De altă parte pândind conservatorii în fostul ministru Smith pre una dintre cele mai eminente puteri, nu e cu neputință, că vor pierde și prestigiul înaintea țării, și că în urma alianței Irlandezilor cu Gladstonianii vor pierde și puterea. Cu un cuvânt nu e eschisă posibilitatea unei schimbări de guvern, care va avea de rezultat în-

vingerea lui Gladstone și prin urmare și învingerea cauzei irlandeze. Acesta o și dorim în numele dreptății și al umanității.

Corespondințe.

Din tractul protopopesc al T. Sărvadului.
(Diecesa Gherlet.)

Septembre 1891.

„Gaz. Transilvaniei” în anul 166 a. c. articolul primă publicățiunea unui casu petrecut încă astă primăveră la T. Santău (Selagiū), unde preoțimea tractului protopopesc T. Sărvadū în frunte cu protopopul sū e arătat în fața On. publicū, că pentru o simplă gratulație făcută Episcopului latin delă Oradea mare ar fi sēvârșit o faptă atât de penibilă, încât *îmbulzindu-se după întimitatea clerului rom. cat., nesciindū, ce se petrece în lume, față de totu ce e românescū — și-ar fi perdutū chiar consciința națională făcēndu-se slugi plecate aceluiași clerū.*

Acestea grave imputări ne-au atins în demnitatea noastră, ca preoți și ca Români. Pentru aceea de loc am trimis On. Red. a „Gaz. Transilv.” un rēspuns pre lângă rugarea, ca să-lū publice, și din care să vedă on. publicū cetitorū, cât de fără temeiū a fost informată On. Red. a „Gazetei” despre casul cestionat, și că protopopul acestui tractū împreună cu preoții sēi sunt mult mai consci de demnitatea lorū, decât să se facă instrumente slugarnice de dragulū ori și cui în lume, precum ne espune „Gazeta”. Am așteptat cu îndelungă răbdare publicarea acelu articlu, dar nici până aci nu i-s'a făcut locū în colonele „Gazetei”, și pre cum se vede, nici nu se va publică.

On. Red. a „Unirii” a luat notia despre cele scrise în „Gazeta” la adresa noastră și în nr. 33 și-a dat părerea, că pentru acelu act de curtenire, cum așa a și fost, nimeni nu are causă motivată de a ne face așa grave imputări. Spre a lămurī însă lucrul mai de aproape și pentru a espune judecāții on. publicū casul întâmplat, ca să vedă, intru cât a fost vrednic protopopul și cu cei căți-va preoți tractuali de epitetele, ce i-le încarcă „Gazeta”, — rogū cu totă onōrea a fi publicate în colonele „Unirii” cele mai de la vale, ca ast-felū întregă gratulația să se reducă la adevărata ei valōre.

Nu va putē negā nimeni, că trăim în împrejurări forte critice, așa că nu odată ni-se ivescū casuri atât de dilematice, cât e cu greū a te decide, ce ar fi mai bine de făcut? Pentru că și dacā comitemū, și dacā omitemū unū lucru, putemū fi timbrați de pēcătoși.

Deodată se lătesce vestea, că vine Episcopul Schlauch în visitațiune canonică. Delă centrul comitatului se impune organelorū subalterne a-lū primī cu totă pompa oficiōsă. Patrioții Tășnadani se constituesc în comitetū de primire. Tōte confesiunile se insinuā a gratulā înaltulū ōspe. Dar noi ce să facem? — căci protopopi noștri din cercul pretorial al Tășnadului asemenea sunt incunoscianți oficiōsi despre venirea în visitațiune canonică a Episcopului latin delă Oradea.

Ca să ne consultăm dară, ce ținut vomū urmā și noi Romāni față cu festivitățile puse în prospectū pentru primirea Episcopului, la convocarea făcută prin protopopul Șamșodului ne-am coadunat la o conferință în Tășnad mai mulți preoți și trei protopopi.

Dintre mireni nimeni, căci afară de un bētrānū emeritū, durere, nu avemū alți intelligenți în întregū cercul pretorial. În această conferință din mai multe considerațiuni, și pentru ca să nu fim timbrați de demonstranți prin o totală absențare delă acele festivități desfășurate înaintea noastră, s'a decis, ca pre sērbătoritulū capū bisericescū, care va avē funcțiune în acestū tractū și va petrece în parochia Santăului, prin concernintele protopopū și cu căți-va preoți din acelu tractū să fie gratulatū, nu însă omulū politicū, ci înaltulū demnitarū bisericescū, care în funcțiunea sa canonică e ōspele tuturorū. Așa s'a întâmplat, că în 1-a și alai Iuniū, după sēvârșirea oficiului divinū s'a prezentatū protopopulū românū gr. cat. cu căți-va preoți din tractū, și au fostū primiți de locū după Clerulū romano-catolicū a gratulā înaltulū ōspe, care amēsuratū culturēi sale înalte a primitū pre gratulanți și s'a întreținutū în conversațiune cu fiesce carele câtū se pōte mai afabilū.

În interesulū adevărului mai trebuie să amintescū, că protopopul nostru a fostū invitatū și primitū cu totă onōrea la prāndū, până cândū dintre cei vre-o 30 comesenī n'a fostū invitatū nici popa calvinū nici nimeni dintre reformați, cu tōte că ei au fostū cei mai numeroși și mai glasnici atātū acasă câtū și la hotarū, unde l'au întâmpinatū pre Episcopū cu banderilū. Despre ce calvinii pretereati n'au întârziatū a dā espresiune nemulțămiri lorū în fōea numitū „Tasnád”.

Referentele „Gazetei”, cum se dă cu socotēla, a confundatū trēba preoțimii tractuale și a protopopului cu cea a Tășnadaniilor, unde comitetulū de primire a relegatū pre filialistilū gr. cat., să între la gratulare după reformați.

Ei, și ce e aci de miratū în împrejurările actuale, cândū calvinismulū prin nepăsarea catolicilorū a ajunsū dominantā a situațiunii chiar în țera întregă? Se va putē cineva mirā, dacā reformații din Tășnadū, preponderanți preste tōte confesiunile, pre bietilū filialistilū gr. cat. ai Sărvadului din Tășnadū, cari cu speranțe de cine scie ce ajutōre pentru biserica lorū ruinată s'au grābitū a aduce omagiū puternicului Episcopū, nu i-au lāsātū să între la gratulare înaintea lorū.

Acesta nu privesce nici tractulū, nici pre protopopulū din Santău.

Din cele espuse va putē judecā ori și ce omū nepreocupatū, câtū a fostū de bine informatū „Gazeta”, și câtū a meritatū protopopulū cu preoții sēi din tractū să fie timbrați cu nisce epitete ca cele din nr. 166, pentru că și-a făcutū numai detorința de urbanitate față de unū înaltū ōspe — demnitarū bisericescū. Ceea ce, cum forte corectū a disū „Unirea”, cu dreptulū amū așteptā și noi delă alte confesiuni, cândū vre-unū Archiereū de ai noștri umblā în visitațiune canonică, care lucru nu s'a întâmplatū prin Selagiū depre timpulū fericitulū Bobū.

Dacă referentele „Gazetei” e dispusū a întreținē pre on. publicū cu rapōrte de pre aiei, poftescā a cercā și a se informā prin parochiile acestui tractū începēndū chiar delă a dlui protopopū, și flū asecurū, că va aflā destule fapte frumoșe complinite ca efectū a multorū ani de muncă cu trudă, cari potū servi de modelū și îndemnū pentru mulți alții. Acestū tractū nu fără dreptū cuvintū e recunoscutū din partea superiorilorū competenți a fi unulū dintre cele mai în ordine, ēr preoțimea în

frunte cu protopopul s'eu loialu a sciutu și va sci totu-deauna a-și implini detorințele ca preoți români în toate direcțiunile vieții, — fără a se subtrage cândva dela orî ce jertfe, unde li-se ceru.

Cătu pentru On. Red. a „Gaz. Trans.“ o putem asigură fără laudă, că Clerul rom. cat. din acestea părți, dacă are ceva superioru Clerului român gr. cat., sunt numai venitele grase, de cari se bucură, chiar și unde abia au câte 4—5 familii parochienî, dar în cultură și în alte privințe nu-î este superioru.

Iubim pre rom.-catolic, cu cari avem legătura sântă a unirii de credință, fie însă siguru orî și cine, că nu vomu renunță de dragulă nimenui a fi Români cu trupul cu sufletu, a fi sentinela neadormită întru apărarea clenodiilor scumpe: lege, limbă și românism. **Unu tractualistă.**

† Gregoriu Moisiu.

Născudu în 6 Octobru.

De Sâmbăta dimineață sunt arborate stindardele negre pre turnulu bisericeî gr. cat., pre edificiulu gimnasialu, a școlêi fundationale și confesionale. Clopotele resună câte trei ore la di și anuntă mórtea fostulu vicariu al Rodnei, Gregoriu Moisiu, a căru osăminte s'au aședat în mormintu astăzi, Marți în 6 Octobru a. e. Dinsulu s'a născutu la 1814 în comuna grănițerescă Rodna nouă (Șanțu). Studiile le-a început în școlă trivială din Sângeorgiu, le-a continuat în școlă normală din Născudu apoi în gimnasiulu din Blăși, unde a absolvit și studiile teologice. După absolvire a fostu ordinaru de preot și dispus în parochia Borgo-Tiha, unde a funcționat până la 1859, cându s'a întimplat omorul fostulu atunci vicariu Archedim Popu. La recomandarea prepositulu capitularu Macedonu Popu a fostu denumit de vicariu al Rodnei, în care calitate a servit până la mórte.

Înmormintarea decedatulu a fostu pre câtu se pôte de splendidă.

Din partea Ven. Consistoru dela Gherla au fost delegați Rssimulu dnu canonicu I. Papiu și Cl. d. dr. I. Popu. Clerulu tractualu cu puțină excepțiune a participat la înmormintare parte ca asistenți parte ca purtători ai cosciugulu. Tote corporațiunile și școlari și școlărițele dela tote institutiile au fostu de față. În decursulu mersulu dela casa vicarială până în biserică a cântat mușica pompierilor, dela biserică până la mormintu corulu școlarilor, care a cântat și răspunsurile. După finirea ceremoniilor sau ținutu cinei vorbirii mai lungi și mai scurte, două înaintea bisericeî, trei la mormintu. Toti vorbitori au convenit întru a ridică meritele decedatulu.

În veci amintirea lui!

Avisu.

Facem cunoscutu, că din „Catechismulu“ lui Ios. Deharbe, tradusu de fosti teologi rom. de Viena tom. I., mai avem preste 90 de esemplare, cari se vindu cu prețulu redus dela fl. 2.50 la fl. 1.20. Acestu catechismu bogat (426 pag.), forte folositoru atâtu pentru cateheți, câtu și pentru predicatori, nu ar fi ertat să lipsescă din biblioteca preotulu român gr. cat. — Se pôte comandă trimițendu-se prin asignațiune post. prețulu plus 10 sau 20 cr. recom. — la adresa subscrișulu sau a orî căru teologu rom. din Sem. centralu (Központi Seminarium).

În numele teologilor români din Seminarulu centralu din Budapesta **Ella Dăianu,** teol. IV-anitu.

Rugare.

Fiindu scopulu societății noastre „In. M. Clainu“, ca câtu mai curēndu să dăm la lumină și partea a II-a a opulu „Epistole către unu preot tineru“, și după ce la lucrulu acesta avem lipsă de bani, — așa rugăm

încă odată cu totu respectulu pre toți acei domni, cari abonandū partea I nu ne-au solvit încă până acum prețulu, să binevoescă a ni-lu trimite în timpul celu mai scurtu.

Pentru societatea de lectură „In. M. Clainu“ a teologilor din Blăși

Teodoru Vadoru,
președ. soc.

Ioanu Țiucu,
secret. soc.

Colecta cruceiului.

La colecta cruceiului inițiată de noi în numărulu 16 alu „Unirii“ din a. e.:

Au solvit. În *Archidieceșă*. Alumnii și personalulu din Seminarulu Vanceanu din Blăși 1 fl. 50 cr. — Parochia *Bogdana* din tractulu protopopescu alu Almașulu 7 fl. 50 cr. — *Bungardu*, filia parochiei Sibiu, 30 cr. — N. N. din Miercurea 1 fl. — Sp. D. *Ioanu Măcellariu*, not. com. în Apoldulu micu, 1 fl. — Sp. D. *Georgiu Beu*, not. com. în Rodu 1 fl. — Parochia *Alba-Iulia-Lipoveni*, 8 fl. — Parochia *Oieșdea*, 3 fl. 84 cr.

Până acum au încursu 144 fl 84 cr. v. a.

Învitare la prenumerațiune.

Cu începutulu lui Octobru st. n. deschidem abonamentu nou la „Unirea“. Prețurile sunt însenmate în fruntea foii.

Onoratulu publicu cetitoru a pututu să se convingă din ținuta observată până aici de fœa noastră, că noi ne-amu nisuitu a implini programulu nostru, apărând în prima lină biserica și școlile, era mijlocitu tote interesele poporulu nostru în contra tuturor atacurilor. În viitoru totu asemenea vomu purcede, spunēndu-ne totu-deauna cu totă francheța convingerea noastră.

Ne rugăm deci de spriginu materială și morală. Suntemu aproape de finea anulu, și încă avem o mulțime de abonamente neincassate. Considerē-și fiecare abonatu de detorință a-și achita în timpul celu mai scurtu abonamentulu, ca edarea și espedarea foii să nu suferē pedecē.

Avisam tot-odată pre onorații nostri abonenti, că pentru anul viitoru vomu trimite fœa numai la aceia, cari voru solvi abonamentulu anticipativu. Cu rezstanțe nu putem edă foii.

Redacțiunea și Administrațiunea
„Unirii“.

Noutăți.

Români la expoziția din Praga. Vre-o 30 de fruntași Români ardeleși și ungureni s'au întrunitu la 3 a l. c. în Viena, era de acolo au plecatu la 5 a l. c. la Praga, unde au fostu întâmpinați la gară de o deputațiune compusă din profesorii de universitate: Dr. I. L. Pic, Dr. I. Urb. Jarnik și Dr. Podlipny, reprezentantulu clubulu Cehiloru tineri. În 6 au vizitat expoziția, fiindu salutați la porța expoziției de Dr. Sedlak prin o vorbire simpatcă ținută în limba cehă, și alta în limba română rostită de Dr. Jarnik. La aceste vorbiri Dr. A. Murșanu răspunde mai întâi în limba cehă, apoi continuand în cea română, mulțamind pentru primirea călduroasă și laudand zelulu și activitatea neobosită a poporulu cehu. Săra s'a dat unu banchetu în onœra Românilor. Mai vizitară Români și alte lucruri demne de vedutu în capitala Boemiei, fiindu pretutindenea forte bine primiți.

Congresulu bisericeî gr. or. române s'a deschis Marți la 1/13 a l. c. prin Escelența Sa mitropolitulu Mironu Romanulu.

Faptă nobilă. Marele proprietaru Sp. D. Dr. *Georgiu Secășanu* — la întrepunerea O. D. Liviu Iancu, parochu gr. cat. în Vișagū — a donat 450 fl. spre a se ridică în comuna aceea o școlă gr. cat. corēspundētore legii, și ast-felū să se impedeze ridicarea școlêi comunale orî de statū, ce era proiectată.

Senatul scolasticu gr. cat. din Vișagū și pre calea acesta aduce cea mai profundă mulțamită marinosulu donatoru pentru nobila faptă. Casulu de față probază, că unde avem preoți zeloși, și la noi Români se află câte unu mecenate.

Călugărițele s'au dovedit totu-deauna ca cele mai consciințioșe îngrijtore de morboși; din care causă, proiectand-se mai multe reforme salutare pentru spitalulu comitatulu din Oradea mare, congregațiunea comitatensă a Bihorulu a hotărțit, ca îngrijirea morboșilor să o concrede călugărițelor.

Dare de sēmă. Pentru înzestrarea internă a bisericeî celei noue din Sighet în luna lui Septembrie a binevoit a conferi: Sp. D. Carolu Fejér posesoru Stărnicescu 5 fl. M. O. D. Simeonu Popu parochu Recea 1 fl. S. D. Georgiu Budu docente 1 fl. M. O. D. Ioachim Fētū preotū Crăcescu 4 fl. Dna veduvă protopopesă Anderko din Borșa 10 fl. Colecta M. O. D. Ioanu Dorosu parochu în Satu-Slatina 18 fl. 8 cr. Venitele unei petreceri din Rosavlea 32 fl. Laolaltă 71 fl. 8 cr. — Până acuma s'au colectat 473 fl. 51 cr., două covore în preț de 180 fl. și anume unulu dela Sp. dnă Iulia Viner de 120 fl., altulu donat de stim. dnă Bella Danu preotēsă în Borșa în preț de 60 fl. Nobila familie Mihalea din Maramurșu a procurat unu lusteru în preț de 240 fl. Primescă marinosu oferitoru mulțamita mea cea mai adincă.

S.-Șugatagū, 6 Oct. 1891.

Titu Budu,

vicariulu Maramurș.

Fondulu universității catolice concurge la susținerea universității din Budapesta cu suma anuală de 230,000 fl. v. a., din care se acoperu lipsele facultăților teologice, filosofice și juridice, precand statulu susține numai facultatea de medicină.

Din Șomcuta mare ne scrie dlū invētoriu Ilie Popu, că s'a deschis o colectă cu scopulu de a procură 13 costume călușerescu pentru membrii „Corulu plugariloru români din Șomcuta mare“. Resultatulu colectei a fostu încurgerea alorū 89 fl. v. a., pentru cari se aduce cea mai ferbinte mulțamită marinosilor contribuenti. S'au procurat dela dlū I. Lăzăroiū, comerciantu în Orăștie, 13 costume călușerescu (à 8 fl.) cu 104 fl. v. a.

Unu incendiu teribilu a eruptu în Iliia de Murșu (comitatulu Hunedœrei) prefăcēndu în cenuse 50 de case și alte superedificate. Au arsū nu numai bucatele bieților locuitoru, dar și mai multe animale domestice. Miseria poporulu e forte mare, căci aproape nimicu nu și-au asigurat. S'au început colecte benevole, și s'a cerut ajutoru și dela ministru.

O nouă reuniune de magiarisare s'a înființat în Budapesta sub numele de „*Magyar Egyesület*“. Scopulu reuniunii este magiarisarea locuitoriloru nemagiaru din capitala ungară. Între membrii reuniunii amū cetitū și numele mai multor preoți catolici, cărora le dicemū, să lucre dînși pentru încreștinarea capitalei, căci mai departe voru ajunge decâtu cu utopia magiarisării.

Tabulă comemorativă. În 10 a l. c. s'a desvilitu în modu solemnū la *Porțile de feru* o tabulă comemorativă întru aducerea aminte de începerea lucrărilor pentru regularea Dunării la porțile de feru. Tabula e aședat în stinca numită *Alibeg* pre teritorulu Monarchiei noastre, are o înălțime de 7 metri și o lățime de 10 m. și e provēdată cu o inscripțiune ungarescă.

† **Simeonu Mihalescu**, vechiū profesorū alu liceulu din Craiova și ore cându fostu profesorū în Blăși, a repausatū la 7 Oct. în etate de 66 ani.

Manuale oprite. Ministrulu de culte și instrucțiunea publică a opritu folosirea următoarelor manuale de școlă, din tote școlile din țera: 1) *Tocilescu, Istoria română pentru școlile primare de ambe sexe* (Bucurescu 1887), pentru că datele ei nu corēspund adevērulu istoricu și ațitū ura de rasă. 2) *Mapu: Schulwandkarte von Siebenbürgen, herausgegeben von Franz Obert* (Gotha, Iustus Perthes), pentru că din punctu de vedere politicu este învechită și respāndesce vederi greșite.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Literatura noastră beletristică.

Napoleon I numise odată presa europenă a cincia putere mare. Ca și despre mai multe alte lucruri a avut Napoleon idee corectă și despre puterea cea mare, ce o are presa asupra publicului.

Este adevărat, că Napoleon a înțeles pute numai presa, ce se ocupă cu politica. Pentru aceea însă nu este mai puțin adevărat, că puterea, ce o are presa în politică, o are și în alte privințe, și cu deosebire în privința morală și estetică. O presă, ce stă în tota privința pe base morale, o presă condusă de oameni instruiți și de gustu pte fi foarte folositoare unui popor și pte să-i dea ună aventă puternică spre cultură. Precând o presă sau imorală sau aședată pe bazele unei morale false sau laxe, o presă, în jurul căreia se grupază mai cu semă oameni doritori de câștig, în locu de a fi folositoare, este chiar stricaciosă, câtă sau clătină moralitatea publică, sau o corupe și o strică, și preste totu față cu ceea ce este în adevăr bun și frumos, respândesce un gust fals și bolnăvicios. Așa ceva apoi pune pedeci foarte multe în calea unui popor spre adevărata cultură și civilizație.

În timpul de astăzi putem să șicem, că presa în prima linie este reprezentată prin jurnalistică, însă în privința valorii după cea politică locul celu dintăiu îl cuprinde cea beletristică, jurnalistică tinerimii. Chiar pentru aceea însă, pentru-că beletristica este per excellentiam jurnalistică tinerimii, chemarea ei este foarte delicată, și ori ce popor trebuie să pună pe ea pondul celu mai mare. Multe învățături bune pte suge tinerimea din o jurnalistică beletristică bună, dară și multe rele pte suge din una rea. Un bărbat matur nu pte fi înșelat așa ușor prin o beletristică rea. Nu așa stă lucrul însă cu tinerimea. Nicl mintea ei nu este încă de ajunsă cultivată, nicl inima de ajunsă formată, câtă o beletristică slabă sau pte chiar rea să nu o pta înșelă și strică.

Acum ce se ține de noi, și în deosebii ce se ține de jurnalistică politică, putem șice fără de a esageră, că măsurându-o după împrejurările noastre stăm destul de bine, și de o cam dată mai mult nu se pte așteptă dela noi.

Cum stăm însă cu jurnalistică beletristică? Acesta trebuie să ne intereseze foarte mult. Căci tinerimea, carea se nutrește și adapă astăzi din beletristica noastră, ca mână poimâne are să conducă politica noastră și să lucre la realizarea aspirațiilor noastre culturale. Acum dacă ne vom pune mâna pe inimă, vom trebui să recunoșcem, că cu beletristica stăm foarte slab, ma așa de slab, câtă trebuie să o spunem cu tota francheța, că mai bine ar fi, să nu avem nicl o jurnalistică beletristică, decâtă aceea de meserie, carea o avem.

La nicl un ramu de literatură nu se nimeresce așa bine șisa bătrână, ca:

omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci, cum se nimeresce la beletristică. De unde chemarea beletristică s'ar pte cuprinde în cuvintele scurte: scrieri despre lucruri folositoare în o formă plăcută. Folositoru este însă totu, ce contribue la cultivarea armonică a minții și la formarea érašii armonice a inimei. După ce însă, dacă folositorul este prezentat în o formă prea grea, prea sciințifică, prea erudită, prea detaiată, prea minuțiosă și specialistă, atunci partea cea mai mare a publicului nu are nicl timp, nicl pregătire, putere și paciința spre a străbate prin o formă așa grea până la simbur, de aceea în beletristică folositorul să se prezente în o formă mai ușoră, mai generală și mai plăcută. Ceea ce nu e folositor pentru cultura armonică a minții și a inimei, de ar avé o formă ori câtă de plăcută și atrăgătoare, nu e beletristic, ci monstruos. Ceea ce e folositor, însă e prezentat în o formă prea erudită, aceea érašii nu e beletristic, ci sciințific.

Acum ori că greșesc în beletristică prin aceea, că e monstruosă, ori prin aceea, că e sciințifică, în fiecare casă este rău, și scopul ei nu se ajunge. Dela sine se înțelege însă, că beletristica monstruosă este multă mai rea ca cea sciințifică. Căci cea sciințifică este lipsită numai de efect, câtă cea mai mare parte a publicului sau nu o cetesce sau nu o înțelege din cauză, că este prea grea pentru el. Cea monstruosă însă își are mai totu-deauna efectul, care însă este un efect rău. O atare beletristică strică de comunu moravurile, corupe gustul, bolnăvesce fantasia și dedă pre publicu la așa numita cetire din pierdere de timp.

Forțe durerosu este pentru noi, că până acum nu ne-am putut forma o beletristică sănătoasă, moralizătoare și adevărată crescătoare a tinerimii, sperarea și viitorul nostru. De pre trepta unei beletristice monstruoase încă n'am putut merge nicl un pas mai sus. Tânguirile în contra ei sunt foarte generale, și totuși până acum nu s'a făcutu nicl un pas serios spre a ne mântui de ea. Imprejurării acesteia este a se ascrie, că p. es. cultul periculos al unu Eminescu a putut lua un atare sbor în tinerimea noastră.

Dacă luăm în mână pentru esemplu totă jurnalistică noastră beletristică de pre un an, ce aflăm în ea? Poesii ridicule, ce autorilor le-au răpit foarte mult timp, până le-au alcătuit, care timp eră cu mult mai bine, dacă-lu întrebuntau pentru studiu. Ma preste totu așa sunt de ridicule, câtă dacă le-am adună laolaltă, am pte face din ele un album umoristic, în care umorul să stea din grămădire de absurdități și lucruri fără spirit și gust. Și ce e mai mult și mai rău, cele mai multe din poesii aceste sunt compuse cu multă trudă de nisce bieți tineri, cari sunt încă la studii, și cari trebuiesc încă să învețe mult, până ce vor pte gusta frumosul adevărat, necum să-lu și producă. Mai departe aflăm în lite-

ratura noastră beletristică narațiun și povești pentru escitarea fantasiei, dintre cari cele mai multe n'au nicl o valoare nicl pentru minte nicl pentru inimă, ca să nu mai șicem nimic, că chiar și ca povești și narațiuni n'au nicl o valoare nicl literară nicl morală. Întlnim în jurnalistică noastră beletristică mai departe romanuri de jos, fără spirit, traduse de prin câte un autor străin obscur, care în țera sa trece pte numai de scriitoru de a șicea mână. Mai aflăm după aceea ilustrații, foarte puține istorice și interesante, ci cele mai multe picante și din așa numita pictură de genre. Și apoi între noutăți cu grămada petrecerile cu dansu, fidanțările și cununiile tuturor tinerilor nostri, chiar și a acelora, cari pte că au căpătat dispensație dela strigările din biserică, dela strigarea însă în foile noastre beletristice pentru lumea acesta nu ar voi să fie dispensați. Ca de pomană apoi se mai rătăcesce printre aceste și câte o inviație economică confusă, pre carea pte nicl celu ce a scris-o, n'a înțeles-o, și foarte rară câte o recenziune sciințifică. Ma în timpul din urmă beletristica noastră a început și ea a se folosi de reclame, ca și cum ar fi o marfă de turgu, de care proprietarii ar voi să scape cu ori ce preț. De bôla acesta modernă a reclamelor am fost scutiți până acum, și étă că chiar beletristica cu chemarea ei cea atât de sublimă voesce să ne-o introducă.

În aceste și din aceste stă mai cu semă beletristica noastră. Lectura adevărată plăcută, instructivă și nobilitătoare putem să șicem, că lipsesce din ea aproape de totu. Și totuși mai cu semă tinerimea noastră câtă de mult ar pte câștiga din o beletristică sănătoasă!!! Opușile și produsele literare adevărat clasice din literatura poporilor mari antice și moderne sunt aproape cu totul eschise din beletristica noastră. Tractate sciințifice în o formă ușoră și plăcută, pentru es. din rezultatele fizice și cosmografiei moderne, n'au loc în beletristica noastră. Itinerare frumoșe, descrieri de caractere, romanuri și romane cu scopu curat moral și nu numai cu scopu de a ațita nervii, espunerea ideilor bărbatilor mari, tractate etnografice în stilu ușor și grațios, umor cast și de spirit înzădar vom cercă în beletristica noastră, căci așa ceva este de totu rar și și atunci numai superficial. Și pre lângă tote aceste beletristica ne costă pre fiecare an multe mi.

Dacă ne uităm mai departe, că cine sunt cei ce fac beletristica la noi, aflăm, că aceia sunt: tineri, cari sunt încă în studiu, studenți de universitate, teologi și chiar și studenți de gimnaziu, învățatori dela sate, cari altcum o fôe pedagogică nu voescu să susțină, apoi copile abia eșite din școlă, și foarte rar câte un bărbat serios, format și instruit. Așa parte a inteligenței noastre, carea ar fi și mai competentă și mai capabilă de a susține jurnalistică noastră beletristică și de a o ridică la nivelul,

la care ar trebui să fie, stă de latură aproape cu totul apatică.

Nu amintim nimic de intilginta frumoasă, ce o avem aproape în toate ramurile. Amintim însă numai de aceea, că avem deja cinci gimnasil cu destul profesori calificați și bărbați de știință. Dacă numai aceștia ar lua în mână beletristica noastră, la ce înălțime nu ar pute ei să o ridice, și cât de mare n'ar fi folosul nostru din aceea! Sau dacă pre aceștia ar fi greu a-i unii laolaltă în o întreprindere, atunci oare intilginta cea frumoasă dela atâtea institute de învățământ din Blași, n'ar fi ea în stare a fundă o fœ beletristică, carea să corespundă și celor mai rigoroze așteptări?

Și oare atunci pre lângă o atare beletristică s'ar mai pute susține beletristica cea monstruoasă, ce o avem, carea ne costă mulți bani fără folos. Judecata sănătoasă a publicului nostru cetitor nu credem, că nu va scî face deosebire între una și cealaltă.

Părăsîtu.

Novelă de Walter Schwarz.

I.

Sorele lucia atatu de minunatu în cabinetul de lucru al pictorului Leonhardt. Rađele lui reproduceau în contur de umbră crucea ferestrei pre podine și aruncau lumină pre chipurile și modelele de pre pãreți, își făceau jucãrie din frunđele și florile marelui buchetu, ce stã pre masã, apoi se aninau de bucele blonde ale frumosului capu, ce se plecã spre acestu buchetu, ca să inspire cu unu veditu entusiasm mirosulu de pădure și luncã, ce se împrãstia dintr'insulu. Și câtu de multu te-ai fi uimitu, cându ai fi privitu mai de-aprope printre aceste bucele și ai fi vedutu fața unei fete, o față delicatã ca o flóre, o față trandafirie, vioie și nespusu de plăcutã!

„Emilio!” dice tatãlu dela ferestrã. „Dã-mi încoci florile acelea frumoșe, ce au căduțu chiaru acum din buchetulu tãu. Le voi folosi acum chiaru.”

Pictorul ședeã la ferestrã lângã o masã. Înaintea lui stãteau împrãstiate felurite penele și colorii. Elu erã îmbrãcatu într'unu vesmîntu lungu și suru. Pre nasu purtã ochilari, preste cari își ridicã privirea sa blãndã și plăcutã, ori de câte ori agrãia pre cineva. Doue rose, cari erau într'unu pocalu cu apă înaintea lui, îi serviau dreptu modelu. Emilia se apropiã de elu și-i întinde cu degetele ei celea fine florile, cari le-a cerutu. Pictorul, tatãlu ei, o privesce câteva minute pusu pre gãnduri, apoi ridicãndu-și încetu privirea preste ochilari și-o opresce pre frumoșele bucele aurii, ce se împrãstiau pre fruntea seninã a copilei sale, și apoi și-o pogorã la gropițele, ce se formau pre obrazii ei, — și atunci preste fața lui bẽtrãnã se ogindã ceva, ce sãmãnã cu lumina sorelui, dar totuși nu-su numai ca lumina sorelui, ci au oare-ce atatu de gingașu și de intimu. Emilia își pune mâna suriđendũ pre umẽrul pictorului și-lu privesce fericitã. Pictorul Leonhardt și unica sa copilã Emilia erau doue ființe, ce se iubiau fõrte multu.

„Tatã,” începe Emilia, „tu întreci natura. Ecã rosele tale suntũ aproape

mai prospete și mai frumoșe ca celea veritabile!”

„Acesta este o laudã problematicã, copila mea,” dice elu gãnditoru.

„Dar florile cele albe de acatu, ce te-ai fostu apucatu să le depingi, le-ai terminatu?”

Pictorul aprobã cu capulu.

„Și nici nu mi-le-ai arãtatũ!” esclamã ea aproape imputãndu-i.

„Suntũ acolo,” dice elu arãtãndu cu capulu fãrã de a-și intrerumpe lucrulu.

Emilia merge spre locul, ce i-l'a arãtatũ tãtãne-sẽu, apucã o grãmadã de hãrtii și rãđemãndu-și capulu pre mâni le privesce perdutã în gãnduri.

În oda domniã tãcere. În rađele sorelui, cari pãtrundeau prin ferestrã, se vedeau jucãndu-se o mulțime de atomi fini. Lãcrẽmiõrele, cari erau în buchetulu de flori de pădure, împrãstiau unu mirosu atãtu de dulce, aproape amẽțitoru. Leonhardt lucrã mai departe cufundatu în lucrulu sãu. Numai din cându în cându se conturbã tãcerea prin sunetulu produsu de apa, în care-și udã elu penelulu. Deodatã își ridicã pictorul privirea.

„Dar Emilio, ce faci? Nu e aceea mapa, în care am desẽmnatũ florile de acatu.”

„Într'adevẽru, bine đici, nu-su aici florile de acatu,” dice copila, în vreme ce privirea și-o legã încã totu de portretulu de pre hãrtie. Deși erã încã neterminatũ, totuși se puteã distinge destulu de bine unu frumosu capu de copilã blondã.

„Am fostu eu într'adevẽru vre-odatã așa de seriõsã și liniștitã?” întrebã Emilia.

„Ce gãndesci, Emilio?” dice tãtãne-sẽu. „Acela nu e portretulu tãu, copila mea.”

„Nu e alu meu?” eschiamã ea înșelatã.

„Și totuși în unu colțu e scrisõrea ta proprie; deși e ștersã, eu o potu încã bine ceti. Mâna ta proprie a scrisu aci: Ființa mea cea mai iubitã de pre pãmẽntu. Sub care altu chipu poți tu scrie cuvintele acestea, dacã nu sub alu meu?”

Ea esprimase cuvintele acestea supãratã, dar încã mai bine pretentiõsã, și privirea ce și-o îndreptã spre tatãlu sãu, erã amestecãtura înderețniciei și a comiculu. Tatãlu sãu trebuia să riđã de ea.

„Afarã de tine am mai iubitũ eu și alte ființe,” rãspunse elu cu bunãtate. „Acesta s'a întimplatũ cu multu mai înainte de ce ai fi fostu tu pre lume, micule tiranũ. Acesta aici e chipulu sorei mele Angela.”

„Chipulu Angelei,” strigã Emilia cu focu. „Veđi tu, pre acesta am fostu eu totu-deauna jalusã. Trebuie cã tu o ai iubitũ fõrte, acesta am observatũ de multu.”

„Nu põte fi nimeni jalusu pre cei mortii,” îi đise tatãlu sãu. „Și tu, copilã, așa gãndescũ, cã ai nesmintitũ o mare parte din inima mea. Dar încã dacã nu ai fi așa de întrecutã...”

Elu voiã să-i đicã încã și mai multu, dar ea îl pãrãsi și mergẽndu repede la cealaltã ferestrã o deschise într'o clipã. Din depãrtare se auđiau sunetele vioiõse ale unei muzici. Se auđiau din ce în ce totu mai aproape. Erã militia, ce se întorceã dela exercițiile de primãvarã.

„Eu ascultũ musica acesta cu ne-

spusã plăcere,” đise Emilia rãđemãndu-și cõtele de scãndura ferestrei. Și întregã ei ființa se vedeã cuprinsã de bucurie și fericire.

Preste ea privia de-odatã stãtura cea uscatã a tãtãne-sẽu în vesmîntulu lui celu lungu la calea împoporatã de uniforme, de cai, ce pãșiau în tactu, și de mulțime vioiõsã de õmeni. Dar pre cându Emilia tinãrã și plinã de vietã fiindũ se vedeã rãpitã de plăcere la priveliștea acesta, în trãsãturile tãtãne-sẽu se desẽmnã o grige tãcutã. Sunetele trompetelor, cari erau așa de vioiõse, pre elu nu-lu conturbau de locu; elu se gãndia și mai departe la rosele, cari le desẽmnã, și la mirosulu lorũ, ce-i cuprindeã totu sufletulu, în care încã și acum erã viu chipulu sorei sale. Ea a muritũ așa de timpuriu, — și elu a iubitũ o așa de multu.

Bẽtrãnule pictoru, bẽtrãnule visãtoru, de ce îți întorci tu privirea totu-deauna spre trecutũ? Privesce la copila ta, câtũ este ea de poftitõre de vietã acesta. Obrazii ei delicãți cu gropițe de ce-sũ așa de rumeni, ca și cându ar fi stropiți cu sãnge? Sã fie acesta într'adevẽru numai efectulu muzicel, carea ea așa de bucurõsũ o ascultã, sau dõrã pre lângã acesta și alu salutulu sveltu õfiterũ, care își întorçe privirea merẽu îndereptũ și scie, cã ei îi sunã bucatã acesta musicalã, acestu mersũ iubilãru, cu care trece elu în totã điuã pre sub ferestrã? Ție, pictore, îți suntũ tõte aceste asemenea unu visũ, ce prea curẽndũ se risipește: abia a trecutũ sgomotulu, și tu îndatã te întorci la desẽmnũ, la lucrulu tãu pacnicũ uitãndu-ți de totã lumea de afarã cea bizarã.

În locuința cea pacnicã și retrasã a lui Leonhardt totuși mai pulsã o vãnã de vietã: tinerețã cea vioie a Emiliei. Precum mirosulu buchetulu de câmpu umpleã totã chilia, așa și în atmosfera spiritualã a micel locuințe adia o suflare de vietã, și aceea erã Emilia. Sufarea acesta adia lângã florile, ce serviau tatãlu de modelu; ea adia de-asupra mesei în timpul, cându tatãlu depingea; ea saltã cu pașii ușori ai Emiliei prin oda, cându vinia ori mergeã dela locul, unde ascultã musica militarã; ea se reflectã de pre trãsãturile liniștite ale tatãlu, ori de câte ori își privia copilã blondã, dela care atirna totã fericirea lui, ce i-a mai rãmasũ pre acestu pãmẽntu.

În ocupațiune liniștitã, fiesce care în chipulu sãu, petreceau ambii điuã; nu le trecea nici decãtu în distrageri bogate. Leonhardt depingea totã điuã; nimeritele lui aquarele erau fõrte la modã, ele erau totu-deauna comandate înainte. Ce erã gata, se pachetã și se espedã. Amãtorii viniau și mergeau desũ, făcẽndu comãnde noue. Aceștia erau însă numai apãrințe momentane. Singuru o varã deja cãsãtoritã a Emiliei îi cercetã mai desũ, și luã câte odatã și pre Emilia „în lume”, cum se exprimã ea. Pictorul nu eșia mai nici odatã; đile întregi de multe ori nu-și schimbã vesmîntulu celu lungu, cãci la lucru se simția în elu fõrte comodũ. Așa trãiau ei ambii singuratici în monotonie așa đicẽndũ. Darã ei erau fericiti.

(Va urmã.)

Bibliografie.

Replica la contra-memoriul magiar, pregătită de universitarii români din Ungaria și Transilvania, e aproape terminată și va apărea în patru limbi: românească, franceză, italiană și nemțească. Ea va cuprinde la 90 de pagini în format 8° mare și va fi răspândită în toată lumea cultă.

Comitetul executiv a emis deja listele de subscripții pentru a aduna sumele de lipsă la acoperirea speselor însemnate, ce sunt împreunate cu redigearea și expedarea unui astfel de memoriu. Sumele colectate sunt de a se trimite dlui **Aureliu C. Popovici** în *Graz, Parlestrasse 7.*

Causa acestui memoriu este a întregului neam românesc; e vorba să se facă conșcut lumii civilizate adevărata stare, în care se află Românii de sub coroana Stului Ștefan. Sperăm deci, că publicul românesc va contribui după puteri, ca astfel tinerii noștri universitari să-și poată executa propusul lor cât se poate mai deplin.

Cursu practic de Aritmetică pentru școlile populare române, întocmit de prof. Arseniu Vlaicu. Partea I și a II. Editura librăriei Nicolaș I. Ciurcu, Brașov 1891. — Amândouă manualele aceste sunt foarte întocmite pentru instrucțiunea populară. Tiparul curat și ilustrațiile din textul o fac și mai comodă de manual. Prețul (?) Recomandăm cu toată căldura aceste manuale.

Geografia și Istoria în școala populară. Manual compus conform planului de lecții a dlui Vasile Petri, pentru clasa IV, V, VI. de Teodor V. Petrișor, învățător. — Gherla, Tipografia „Aurora” A. Todoran. Prețul 40 cr. Se află de vânzare la autorul în Alibunar, cottulă Torontală.

Diverse.

Despre cultul sacral vesmintu cunoscutul scriitor protestant B. Goltz scrie în cartea sa „Deutsche Entartung” următoarele: „Este o brutalitate fără séménu modul, cum plebea raționalistă combate credința despre moște și onorarea sântilor de cătră masele poporului. Spirite de cele mai mari, eroi, profesii, filosofi și poezi din toate timpurile au venerat în ore care formă credința despre moște, și numai poporului să i-se țină în nume de rău din cauza abuzurilor? Ce nu ar fi ore espusă și la abuzuri? Care mamă nu dorește a fi pusă în unu mormintu cu fiul său, și care om nu voese a fi astrucăt cu obiectul iubirii sale? Care om cu simțu nu osteză pre patul de mörte după patria sa și după locul său natalu? Cine nu ar dori, să fie înmormintat în țera părintească? Și catolicul drept-credincios, sermanul omu din popor să fie desprețuit și amărit, fiindcă privește de sântu pământul de pre Golgota, o aschie din adevărata cruce, rămășițe pămăntesci de ale unu sântu, ori în specialu sacralu vesmintu?” Așa dară și unu protestant, biserica căruia a lăpădatu cultul moștelor, încă află de naturalu și cuvințiosu nu numai cultul sacralu vesmintu, dar și onorarea sântilor și a locurilor și lucrurilor sante preste totu, cu atât mai virtos se așteptă dela creștinii drept-credincioși, să se porțe cu reverință și pietate față cu lucrurile sante, și să nu-și bată joc de ele, precum nu de multu a făcutu o fœe românească, care s'a fostu deherat pre sine de amică a religiei.

Unu portretu alu lui Christoforu Columb, care are să fie transportat din Veneția la Chicago, s'a espus pre scurtu timp în Frankfurt a/M. Acestu portretu, precum scrie Frankf. Ztg., este o posă originală pregătită de Lorenzo Lotto. Elu de 150 de ani se află în posesiunea unei familii venețiene, care acum coarșă de împrejurări a fostu silită a se despărți de acestu obiectu. Consulul general alu statelor unite din America de Nordu la Frankfurt, dl. Masson, care cu ocaziunea unei cercetări a Veneției a aștitu despre acestu rar portretu, și-a ținutu de o detorință patriotică a se îngriji, ca elu să ajungă în America, unde până acum nu există nici unu

portretu originalu de a renumitului navigatoru. Columb arătă în portretu ca de 50 de ani, avându përu suriu și trăsături simpatice. Elu pörtă cunoscuta tunică în formă de blusă, cu legătore albă la grumazi și cu mantilă tivită cu blană. În mâna dreaptă ține o chartă a nou-descoperitului continentu, ăra stinga, ținându unu orologiu de nésip, se ridică preste unu stelaju cu cărți.

Aluminul (pëtra acră) ca mijlocu contra stelnitelor. Stelnitele se depărtă și nu se mai rentorc, îndată ce udăm cu soluțiune de aluminu pãreții, paturile etc., unde-și facu cuiburile. Ma dacă mestecăm puțin aluminu în varul, cu care voim să spoim pãreții și platfondul, nici muscele nu mai rămân în casă. Aluminul întrebunțat în modul acesta nu strică chiaru nimic sănătății. În Frânciu de comunu se apără atât de stelnite cât și de musce în modul acesta.

Prevederi de a timpului. Cu câtu ceriul va fi mai albastru deschis și mai strălucitor, cu atât mai virtos e semn de timp bun.

Norii negri mici vestesc ploie, de asemenea cei ce se țin în înălțime și descind fără a se imprăști. Totu sémnu de ploie e și cându ceriul e galbinu deschis la apusul sôrelui; mai încolo cându sôrele nu se vede așa strălucitoru din cauza aerului încărcat de aburi, și cându sôrele arde tare; asemenea cându luna e palidă, înecurată cu cercuri luminoase; și mai alesu sémnu de ploie e, cându cade negură în mai multe zile una după alta, și se formeză după negură nori.

Ceriul înroșit e sémnu de vînt și câte odată și de ploie.

Editor și redactor răspundător:

Dr. Vasiliu Hossu.

Prețul mărfurilor.

Piața din Blăși: Grâu, hectitr. fl. 6.50 până 7.30, — grâu mestecat fl. 5.50 până 6.25, sêcară fl. 5.50 până 6.—, — ovêșu fl. 2.50 până fl. —, cucurușu fl. 3. până fl. 3.25, — alaciu fl. 2.— până fl. —, cartofi fl. 1.— până fl. —, — sémntă de cânepă fl. — până fl. —, fasolea fl. 4.— până fl. 4.45, — carnea de vită chilo 40 cr. până —, carnea de vițel 40 până — cr., carnea de porc 48 până — cr., carnea de berbec 28 până — cr., — 10 ouă cu 20 până — cr.

JOSIFU GAVORA (1) 25—30

distinsu cu medalia espositională cea mare pentru lucru escelent și gustu bun la esposițiunea regnicolară din Budapesta în a. 1885.

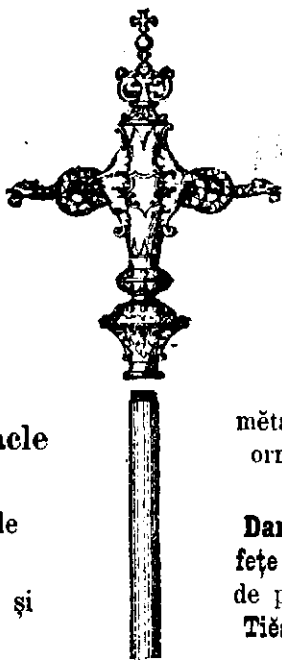
Budapesta, IV. strada Vațului Nr. 17

Recomandă cu prețuri de cele mai convenabile și în executare cât se poate mai frumoasă obiecte de lipsă

pentru ajustarea bisericilor, și anume:

Felone prețesci și stichare diaconesci
Flamure pentru biserică și reuniuni.
Flamure pentru reuniuni de pompieri, de școlari, reuniuni bisericesci, reuniuni industriale, de cântări și de pompe funebre.

Candelabre, racle și potire, luminarie de parate și de altariu, și candel.

Primesc și eștuiesc ieftin repararea vestimentelor bisericesci, întrargintarea și întraurirea de potire, racle, candel și luminarie de altariu.

Mare asortimentu de brodară de aur, de argint și de mêtasă, precum și de ornatu bisericesc brodate

Dantele bisericesci, fețe de altariu, cruci de parate și de scôla. Tiesături bisericesci, damasturi etc.

Acurătatea mea o potu dovedi cu sute de epistole recunoscătore. *Haritul de prețuri și preliminar de spese trimitt la cerere franco.*

Fundată în an. 1858.

FRANCISCU WALSER

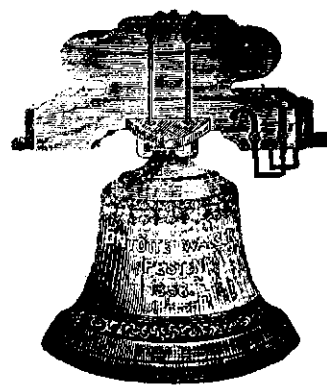
Liferant de curte alu Alteței Sale imp. și reg. Archiducele Josifu

proprietariul primei fabrici ungare de mașine și recnisite de pompieri, turnatori de clopote și metalu

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preanonraților domni preot

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(2) 42—52

Preliminare de spese și Prețu-couranturi se trimitt la cerere gratuit și franco.

Distinsu în anul 1865 la esposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelent, progres și capacitate de concurență cu diploma cea mare de onore.

în care se fabrică atât grupuri cât și clopote singuratic: cu scaune de fier patentate și cu chivere (côrne) scutite de frecare. Fabrica a liferat dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metalu, într'altel și celu dela metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umbiatore scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântani.